

Helgeland politidistrikt
Skjervgata 41
8656 MOSJØEN

Anmeldelse av brudd på forurensningslovens bestemmelser- ulovlig mottak og levering av avfall

Fylkesmannen i Nordland vil med dette anmelde Helgeland Bioenergi AS og entreprenør Trond Tverå AS for overtredelse av:

- lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 78 (straffeansvar for forurensning), 1. ledd pkt. a og b, jf forurensningslovens § 7, 1. ledd, og
- midlertidig tillatelse til mottak av rivningstrevirke av 23.2.2012, gitt av Fylkesmannen i Nordland.

Grunnlaget for anmeldelsen er at det er blitt tatt imot og lagret rivningsavfall på Helgeland Bioenergi AS sitt anlegg, i strid med Fylkesmannens tillatelse. Videre er avfallsprodusent pliktig til å miljøsanere bygget for farlig avfall i forkant av riving, ikke blande farlig avfall med ordinært avfall, kildesortere rivningsavfallet minimum 60 % på plassen og levere alt avfallet direkte til godkjent avfallsmottak. Vi viser her til at entreprenør Trond Tverå AS har kjørt rivningsavfallet 100% usortert til et mottak uten tillatelse for slik type avfall.

Den som skal straffes i en slik sak, er den eller de som har stått i posisjon til å gjøre de endringene som er nødvendige for å bringe virksomheten inn i lovlige former. Fylkesmannen i Nordland ønsker i utgangspunktet at dette spørsmålet tas til vurdering av påtalemyndigheten. Etterforskningen vil gi påtalemyndigheten et bedre grunnlag for å avgjøre straffeansvar, og om noen bør stilles personlig til ansvar i denne saken.

Det vises også til straffeloven § 48a om foretaksstraff.

Sakens bakgrunn

Helgeland Bioenergi AS (HB)

HB fikk den 23.2.2012 en midlertidig tillatelse fra Fylkesmannen til mottak, sortering og behandling av rivningstrevirke ved selskapets anlegg i Holandsvika i Vefsn kommune. Tillatelsen er gyldig frem til 1.9.2012. Tillatelsen er gitt med medhold av §§ 11, 16 og 18 i forurensningsloven (se vedlegg 2).

Tillatelsen innebærer mottak og sortering av trevirke fra riving av 3 hus i Mosjøen. Selskapet ønsket å teste ut om utsortert rent rivningstrevirke er egnet som strukturmateriale

i en komposteringsprosess. Av søknaden fremgår det at det totalt var snakk om ca 60 tonn trevirke.

De 3 husene er:

Adresse	Gårdsnr/bruksnr	Oppført	Ombygget	Eier
Kirkegt 48 A og B	103/741	1876/1905	1967 (A)	TLH Invest AS Tom Leknes Hansen
Austerbygdveien 34	104/164	1951	1968 og 1992	Kirkegata 48 AS Dag Edvardsen

Husene skulle rives av entreprenør Trond Tverå AS (TT). TT skulle sortere ut rivningstrevirke på riveplassen og levere dette direkte til anlegget i Holandsvika. Den 20.3.2012 mottok Vefsn kommune og Fylkesmannen tips fra SHMIL (Håkon N. Johansen), om at alt rivningsavfallet fra de 3 husene ble kjørt usortert til mottaket i Holandsvika. Bildedokumentasjon lå vedlagt (se vedlegg 3).

Fylkesmannen ga pålegg til HB den 23.3.2012 om redegjørelse og stans av mottak med umiddelbar virkning dersom virksomheten ikke overholdte vilkår i tillatelsen. HB oversendte fotodokumentasjon til Fylkesmannen den 26.3.2012. Bildene viste et utsnitt av avfallet, men gav ikke en god oversikt over sammensetning og mengde (se vedlegg 4). Fylkesmannen gjennomførte den 16.4.2012 en uanmeldt kontroll med HB, om de overholdt vilkårene i tillatelsen. Alle avfallsmottak må ha en mottakskontroll av innkommende avfallsleveranser for å sikre at de ikke får inn avfall som de ikke har lov til å ta imot ihht vilkårene i tillatelsen. Vi fikk bekreftet at mottakskontroll av avfallsleveringene ikke hadde blitt gjennomført og at de hadde tatt imot avfall i strid med tillatelsen. Vi foretok videre en visuell kontroll av avfallshaugen for å undersøke hvilke fraksjoner som var tatt imot. Det ble observert elektriske kabler, PVC rør, takplater i metall, tekstiler, plastartikler, søppelsekker med udefinerbart avfall, en spark, m.m (se bildevedlegg 6). Vefsn kommune deltok på tilsynet som observatør.

Entreprenør Trond Tverå AS (TT)

Vefsn kommune gjennomførte foretakstilsyn med TT den 16.4.2012, etter plan- og bygningsloven (se vedlegg 7). Fylkesmannen deltok på tilsynet som observatør. Tilstede fra kommunen var Gunnar Valla og Håkon Strand. Tilstede fra TT var Trond Tverå og Dag Annbjørn Reinfjell. Tilsynet var en gjennomgang av riveprosjektene i Austerbygdveien 34 B og Kirkegata 48 A / B.

TT har revet 3 hus og levert avfallet usortert til anlegget i Holandsvika, i strid med avfallsplan for prosjektene. I avfallsplanene fremkommer det at avfallet skal kildesorteres på eiendommen og leveres direkte til godkjent mottak. Begrunnelsen hans for at avfallet ikke ble kildesortert umiddelbart på eiendommene, var at knapphet på tid, kulde og vind gjorde det mest gunstig å kunne stå innendørs og sortere avfallet før videre levering til godkjent mottak. Avfallet ble kjørt over vekt før lossing og de totale mengdene som ligger på anlegget i Holandsvika er 165 tonn (tall er opplyst av TT).

TT hadde mottatt kopi av gjeldende tillatelse for mottaket i Holandsvika i forkant av rivningen, og oppbevarte denne på kontoret. Han hadde likevel ikke oppfattet hvilke vilkår som stod i tillatelsen.

TT hevdet videre at husene ble miljøsanert før riving, at de var ribbet for inventar og farlig avfall. Det ble sagt at eierne av husene hadde levert avfallet til godkjent mottak, men ikke

mottatt kvittering/dokumentasjon da leveringen ble gjort som privatperson og dermed var gratis.

TT fjernet en oljetank fra en av eiendommene. Oljetanken på 1000 l ble tømt for 700 l olje, dette er ikke dokumentert. Oljetanken er ikke levert til godkjent mottak slik loven tilsier, men mellomlagret på TT sitt grustak i Båthola.

Betongavfallet fra byggene er levert og behandlet på TT sitt grustak i Båthola. Betongen er knust, og armeringsjern er sortert ut og solgt med fortjeneste. Fylkesmannen har ikke gitt tillatelse til å ta i bruk det aktuelle området som avfallsbehandlingsanlegg, avfallet er derfor levert til et ulovlig mottak uten gyldig tillatelse.

Juridisk grunnlag – objektive vilkår for straff

Forurensning eller fare for forurensning er forbudt, jf fl § 7, 1. ledd, med mindre det er lovlig etter § 8 eller forskrifter i medhold av § 9, eller det er gitt tillatelse med medhold i § 11. Overtredelse av forurensningsforbudet er straffbart, jf fl § 78, 1. ledd pkt. a og b, jf forurensningslovens § 7, 1. ledd.

Av forurensningsloven § 29 fremgår det at det kreves tillatelse fra forurensningsmyndighetene for anlegg for behandling av avfall.

Fylkesmannen har gitt midlertidig tillatelse til Helgeland Bioenergi AS den 23.2.2012. Tillatelsen er gitt etter forurensningslovens § 11, og setter vilkår som begrenser tillatt avfallstype til mottak av rivningstrevirke til anlegget. Vi viser her til rammen om mottak av ca 60 tonn rivningstrevirke. Rammen fremgår ikke direkte av vilkår til tillatelsen, men det fremgår av saksutredningen at det er denne mengden som ligger til grunn. Virksomheten har mottatt 165 tonn usortert rivningsavfall, i strid med tillatelsen.

Av avfallsforskriften § 11-8 fremgår det at farlig avfall skal leveres til godkjent avfallsmottak. Iht avfallsforskriften § 11-5 skal farlig avfall håndteres forsvarlig og ikke blandes med ordinært avfall. Vi viser her til at det ikke er dokumentert at miljøfarlig avfall er fjernet fra byggene i forkant av riving, eller at det er levert til godkjent mottak.

Videre er avfallsprodusent (TT) pliktig til å levere næringsavfall direkte til godkjent avfallsmottak jf fl § 32. Alt avfall som oppstår i næringsvirksomhet er å regne som næringsavfall. Vi viser her til at entreprenør har kjørt avfallet sitt til et mottak uten tillatelse for den type avfall. Kravet til kildesortering på bygge/riveplassen er 60 % (vektprosent) jf. TEK § 9-8. TT har levert alt avfall 100 % usortert til mottaket.

De objektive vilkår for straff er etter dette oppfylt.

Fylkesmannens vurdering – de subjektive vilkår for straff

Gjennom tilsynet har Fylkesmannen og kommunen avdekket lovbrudd som vi vanligvis ikke får kjennskap til (det er lav oppdagelsesrisiko). For å oppnå mest mulig effekt av miljøkriminalarbeidet, prioriterer vi å derfor å anmelde saker som har et stort potensiale for allmennpreventiv effekt, slik som denne.

HB søkte om å få midlertidig tillatelse til å ta imot 60 tonn rivningstrevirke til sitt anlegg i Holandsvika, og Fylkesmannen ga en slik tillatelse kort tid etter. Trond Tverå er styremedlem i HB, og vi fikk forståelse under tilsynet sammen med Vefsn kommune at han

var orientert om virksomhetens aktiviteter og søknaden til Fylkesmannen om mottak av rivningsvirke, og han burde da også gjort seg kjent med tillatelsens innhold.

Selv om det kan vise seg at avfallet ikke inneholder miljøgifter reduserer dette ikke sakens alvorlighet, da det i følge forurensningsloven § 7 er tilstrekkelig at det foreligger **fare for** forurensning. Det må derfor fremskaffes dokumentasjon for at farlig avfall var fjernet fra husene i forkant av riving, at det ble håndtert forskriftsmessig og levert til godkjent mottak.

HB og TT har ikke etterlevd krav i tillatelsen og regelverket, og unnlatt å melde fra om dette. Fylkesmannen mener dette kan karakteriseres som stor grad av forsett.

Helgeland Bioenergi er innehaver av tillatelsen til mottak av rivningstrevirke fra 3 konkrete rivingsprosjekter. Det påligger ethvert avfallsmottak og ha en mottakskontroll for å sikre at avfallsleveranser er i tråd med vilkårene i tillatelsen for hvilke avfallstyper de kan ta imot, og i hvor store mengder. Dersom en avfallsleveranse strider med vilkårene i tillatelsen, skal den avvises fra anlegget.

De subjektive vilkår for straff er etter dette oppfylt.

Miljøvirkninger

Dagens mål i norsk avfallspolitikk er at mer avfall skal gjenbrukes eller materialgjenvinnes. Ved å kildesortere avfallet på riveplassen, er det mulig å gjenbruke eller materialgjenvinne en stor del av avfallet fremfor å energigjenvinne eller deponere det. Kravet til kildesortering på bygge/riveplassen er derfor satt til 60 % (vektprosent) jf. TEK § 9-8. Når man først blander avfallet sammen er det vanskelig i etterkant å få rene fraksjoner til gjenvinningsformål. Ved å blande farlig avfall med rent avfall, kan farlige stoffer kontaminere rene materialer.

Mange helse- og miljøskadelige stoffer har blitt brukt, og brukes fremdeles i bygningsmaterialer. Derfor skal en miljøkartlegging av bygg gjennomføres i forkant av riving, og ofte er det umulig å vite om bygningsmaterialer er farlig avfall eller ikke, før materialet er prøvetatt og analysert. Krav om miljøkartlegging fremgår av Plan- og bygningsloven, jf. TEK § 9-7.

Farlig avfall betegner avfall som ikke kan behandles sammen med ordinært avfall, fordi det har egenskaper som blant annet kan medføre alvorlig forurensning eller skader på mennesker eller dyr. Dette skyldes at avfallet har én eller flere farlige egenskaper.

I Kirkegata 48 A og B ble det utført en tilstandsrapport den 26.10.2010 (se vedlegg 8), og utførende takstmann Petter Hestmo har bekreftet i tlf.samtale den 27.4.2012 at huset var ribbet for elektriske installasjoner og at det ikke var montert PCB-holdige ruter eller kledning av asbest.

Austerbygdveien 34 er imidlertid bygd og påbygd i en periode der helse- og miljøskadelige stoffer i stor grad ble brukt i bygningsmaterialer. Det kan bl.a. nevnes; PCB i vinduer, impregnert trevirke, asbest, bly i blyskjøter på avløpsrør av støpejern, pipetegl med PAH samt elektrisk utstyr og oljetank. En miljøkartlegging ville avdekket eventuelle funn av disse stoffene.

Økonomi

Fylkesmannen har gitt et pålegg til HB i etterkant av tilsynet (se vedlegg 7), om at alt avfallet skal leveres direkte til godkjent mottak, uten sortering i forkant. Kvittering med dokumentasjon på leverte mengder og type avfall skal skaffes fra avfallsmottaket.

Bakgrunnen for dette, er at entreprenøren ville hatt en betydelig økonomisk besparelse på å håndtere avfallet på en ulovlig måte, ved å sortere det i lagerhallen i forkant av levering til godkjent mottak. Det er betydelig billigere å levere sortert avfall kontra usortert avfall til godkjent mottak.

Videre har entreprenøren tjent penger på å unnlate å levere betongen til godkjent mottak. TT har knust betong på eget grustak og solgt armeringsjernet til en skraphandler. Betongen vil sannsynligvis brukes/er brukt til oppfyllingsformål.

Påtalebegjæring

Fylkesmannen ser svært alvorlig på at det er mottatt avfall i strid med tillatelsen. Videre at det er levert avfall til et mottak uten rett tillatelse, og at en ikke har dokumentert at avfallet ikke inneholder farlige stoffer. Vi anser det som skjerpene for saken at entreprenøren som har levert avfallet er styremedlem i virksomheten som har tatt i mot avfallet.

Det er viktig ut i fra sakens alvorlighet i seg selv, og av allmennpreventive hensyn, at myndighetene reagerer på denne typen brudd på forurensningsbestemmelsene.

Fylkesmannen i Nordland anmoder med bakgrunn i dette politiet om å etterforske forholdet med sikte på straff. Hvis det skulle være behov for ytterligere opplysninger, står forurensningsmyndigheten til politiets disposisjon. Vi ber om å bli underrettet om sakens videre oppfølging.

Med hilsen

Hill-Marta Solberg

Roar Høgsæt
Fylkesmiljøvernssjef

Kopi til:

Økokrim	pb 8193 Dep	0034	OSLO
KLIF	pb 8100 Dep	0032	OSLO
Vefsn kommune	Postboks 560	8651	Mosjøen

Vedlegg

Notat om saksgang og sakspapirer